

Sygn. akt III AUa 3120/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Aleksandra Tobiasz-Skrzypek

Sędziowie: SA Ewa Jankowska

SO del. Ewa Stryczyńska (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2015 r. w Warszawie

sprawy (...) Spółki z o.o. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z udziałem zainteresowanego T. C.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji (...) Spółki z o.o. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 sierpnia 2013 r. sygn. akt XIV U 1437/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 3120/13

UZASADNIENIE

(...) Sp. z o.o. w W. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w W., z 6 maja 2011r., nr (...), którą stwierdzono, że w okresie od 1 września 2009r. do nadal T. C. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu) z tytułu zatrudnienia przez spółkę (...) Sp. z o.o. na podstawie umowy o pracę. Spółka podniosła zarzut naruszenie prawa materialnego, to jest art. 22 § 1 k.p., poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji nieustalenie, że pomiędzy (...) sp. z o.o. a T. C. nawiązany został stosunek pracy, a w wyniku braku takiego ustalenia uznanie, że zainteresowany w okresie od 1 września 2009r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik z tytułu zatrudnienia przez Spółkę; nadto art. 11 k.p. oraz art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p. poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy umowa o pracę zawarta w formie pisemnej pomiędzy (...) Sp. z o.o. a T. C. została uznana za nieważną, a w konsekwencji nieustalenie, że pomiędzy w/w stronami nawiązany został w sposób dorozumiany stosunek pracy. Odwołujący się zarzucił ponadto naruszenie przepisów postępowania tj. art. 77 k.p.a. oraz art. 107 § 3 k.p.a. poprzez nierozpatrzenie i nieodniesienie się w uzasadnieniu decyzji do argumentów podnoszonych przez Spółkę w zastrzeżeniach do protokołu kontroli z 24 marca 2011r. na okoliczność wykazania, że stosunek pracy został nawiązany w sposób dorozumiany, co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Spółka wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że w okresie od 1 września 2009r. do nadal pomiędzy Spółką, a zainteresowanym istnieje stosunek pracy, a w konsekwencji, że we wskazanym okresie T. C. podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik z tytułu zatrudnienia przez Spółkę.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, ponieważ zaskarżona decyzja wydana została na podstawie ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Postanowieniem z 10 listopada 2011r. Sąd okręgowy wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego T. C..

Wyrokiem z 30 sierpnia 2013r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (...) Sp. zoo w W..

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne:

(...) Sp. z o.o. w W. jest powiązana poprzez swoich właścicieli z grupą (...) i realizuje szereg zleceń na rzecz podmiotów Grupy (...). Spółka (...) jest spółką projektową dedykowaną realizacji wyspecjalizowanych zleceń na rzecz spółek z(...). Spółka po przerwie wznowiła działalność gospodarczą od 31 lipca 2009r. Została powołana do budowy sieci franczyzowej świadczącym usługi opieki domowej na niemieckim rynku.

Płatnik składek (...) sp. z o.o. 1 września 2009r. zawarł umowę o pracę z T. C. w pełnym wymiarze czasu pracy powierzając mu obowiązki doradcy do spraw klientów (...) z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 1 276,00zł. W umowie o pracę termin rozpoczęcia wykonywania pracy został określony na dzień 1 września 2009r., natomiast płatnik składek w dniu 7 września 2009r. dokonał zgłoszenia T. C. do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu (...) od 1 września 2009r. Umowę o pracę po stronie pracodawcy podpisała M. G.. M. G. w toku kontroli przedstawiła pełnomocnictwo udzielone jej 1 września 2009r. przez R. R. - członka zarządu, działającego na rzecz i w imieniu spółki (...) Sp. z o.o. do podpisywania w imieniu spółki umów o pracę, umów zlecenia oraz świadectw pracy.

Płatnik składek (...) Sp. z o.o. jest wpisany do rejestru przedsiębiorców krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Wspólnikami spółki są: R. R. posiadający 500 udziałów o łącznej wartości 25000,00zł jako członek zarządu i T. C. posiadający 500 udziałów o łącznej wartości 25000,00zł także jako członek zarządu.

Na podstawie porozumienia zmieniającego umowę o pracę z 1 stycznia 2010r. pomiędzy firmą (...) Sp. z o.o. a T. C. zmieniono wynagrodzenie zainteresowanego na kwotę 1317,00 zł od 1 stycznia 2010r.

Decyzją (...) z 6 maja 2011r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 83 ust. 1, art. 38 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 210 ustawy z 15 września 2000r. kodeks spółek handlowych w związku z art. 58 kodeksu cywilnego stwierdził, że w okresie od 1 września 2009r. do nadal T. C. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu) z tytułu zatrudnienia przez spółkę (...) Sp. z o.o.

M. G. była pracownikiem zatrudnionym w spółce (...) w dziale kadr i rozliczeń. Do jej obowiązków należało prowadzenie akt osobowych pracowników dla spółki (...) i spółek współpracujących m.in. z (...) sp. z o.o. Z zainteresowanym T. C. M. G. zawarła umowę o pracę, na podstawie udzielonego jej przez R. R. pełnomocnictwa. Umowa była zawarta na czas nieokreślony na stanowisku doradcy do spraw klientów biznesowych. Umowa nie zawierała zakresu obowiązków zainteresowanego. M. G. nie potrafiła dokładnie podać jakie były główne obowiązki odwołującego się, czy wykonywał pracę wyłącznie na terenie biura czy też poza nim oraz jakie dokładnie były godziny wykonywania pracy przez zainteresowanego.

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach organu rentowego oraz na podstawie zeznań M. G..

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie (...) sp. z o.o. podlega oddaleniu i wskazał, że w niniejszej sprawie kwestią sporną było uznanie, że zawarta 1 września 2009r. między spółką (...) jako pracodawcą, a T. C. jako pracownikiem umowa o pracę była czynnością nieważną, w konsekwencji czego nie rodzi skutków prawnych i nie stanowi podstawy do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9 tejże ustawy, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów (pkt 1), osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym, stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanych dalej w ustawie „zleceniobiorcami” oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4, który dotyczy uczniów szkół, gimnazjów lub studentów do ukończenia 26 lat. Sąd wskazał, że zgodnie z art. 22 §1 kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Natomiast art. 22 § 1¹ k.p. stanowi, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Zgodnie z art. 58 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Sąd Okręgowy podniósł, że w myśl art. 210 §1 k.s.h. w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników.

Zdaniem Sądu Okręgowego oznacza to, że jedynie te dwa podmioty są upoważnione do zawierania z członkami zarządu w imieniu spółki wszelkich umów (w tym także umów o pracę). Niezachowanie tego wymagania powoduje bezwzględną nieważność umowy na podstawie art. 58 § 1 k.c., a pogląd ten jest utrwalony w judykaturze.

Sąd podniósł dalej, że art. 210 § 1 k.s.h. nie wymaga, aby wszyscy członkowie rady nadzorczej spółki uczestniczyli w zawarciu umowy o pracę z członkiem zarządu. Sposób działania rady nadzorczej będącej organem kolegiальnym określa art. 222 k.s.h. i zasadą jest podejmowanie przez radę uchwał przy zachowaniu odpowiedniej procedury (wyrok Sądu Najwyższego z 4 listopada 2008r., sygn. I PK 82/08). Zgodnie z art. 222 § 6 k.s.h., organizację i sposób wykonywania czynności przez radę nadzorczą może określać jej regulamin uchwalany przez zgromadzenie wspólników lub - z jego upoważnienia - przez samą radę nadzorczą. Nie ma więc przeszkód, aby regulamin rady nadzorczej ustalał także sposób reprezentacji spółki w umowach między spółką a członkami zarządu (wyrok Sądu Najwyższego z 21 stycznia 1999r., I PKN 543/98). Umowa o pracę z członkiem zarządu spółki - z techniczno-organizacyjnego punktu widzenia, może być podpisana w imieniu pracodawcy (spółki).

Sąd Okręgowy wskazał, że nie może wziąć pod uwagę dowodu z zeznań świadka M. G. albowiem świadek nie posiadał wiedzy na temat wysokości zarobków uzyskiwanych przez zainteresowanego oraz konkretnego zakresu obowiązków.

Sąd Okręgowy wskazał, że załączone do akt sprawy pełnomocnictwo, na podstawie którego zainteresowany zawarł z M. G. umowę o pracę było wystawione i podpisane jedynie przez R. R., bez podpisu drugiego członka zarządu jakim jest odwołujący się. Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że umowa zawarta między zainteresowanym T. C. a M. G., wobec podpisania jej ze strony Spółki przez pełnomocnika, który nie został powołany do tego celu uchwałą zgromadzenia wspólników jest nieważna, a zatem nie może rodzić skutków prawnych i nie może stanowić podstawy do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym.

Sąd uznał, że tym samym zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 6 maja 2011r. okazała się prawidłowa i mając to na uwadze oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący się, zaskarżając wyrok w całości. Apelujący podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nierozważenie w sposób wszechstronny i obiektywny całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji dokonanie ustaleń faktycznych sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegające na pominięciu przedłożonych w toku postępowania dowodów na nawiązanie stosunku pracy pomiędzy odwołującym się a ubezpieczonym w sposób dorozumiany, a w konsekwencji nieustaleniu istnienia stosunku pracy w spornym okresie pomiędzy odwołującym się a ubezpieczonym. Apelujący zarzucił także naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na niewskazaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i nieustosunkowaniu się w treści uzasadnienia wyroku do twierdzeń pozwanej przedstawianych w toku procesu, w szczególności odnośnie nawiązania stosunku pracy pomiędzy odwołującym się a ubezpieczonym w sposób dorozumiany, a także niewyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Apelujący zarzucił ponadto naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 11 k.p. oraz art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p., poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy umowa o pracę zawarta w formie pisemnej dnia 1 września 2009r. pomiędzy (...) Sp. z o.o. a T. C. została uznana za nieważną, a w konsekwencji nieustalenie, że pomiędzy stronami nawiązany został w sposób dorozumiany stosunek pracy. Nadto skarżący zarzucił naruszenie art. 22 § 1 k.p. poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji nieustalenie, że pomiędzy Spółką a T. C. nawiązany został stosunek pracy, a w wyniku braku takiego ustalenia uznanie, że T. C. w okresie od 1 września 2009r. nie podlegał ubezpieczeniom społecznym jako pracownik z tytułu zatrudnienia przez Spółkę.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę wyroku i zmianę zaskarżonej w odwołaniu decyzji nr (...) z 6 maja 2011r. i stwierdzenie, że od 1 września 2009r. pomiędzy Spółką a zainteresowanym T. C. istniał stosunek pracy, a w konsekwencji, że we wskazanym okresie zainteresowany T. C. podlegał ubezpieczeniom społecznym jako pracownik z tytułu zatrudnienia przez Spółkę, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelujący wskazał, że odwołujący się przedstawił szereg dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie przez zainteresowanego jego obowiązków pracowniczych, w tym np. bilety lotnicze potwierdzające odbywanie podróży służbowych, a także zeznania świadka M. G. na temat jego obowiązków pracowniczych, które, w ocenie skarżącego, potwierdziły faktyczne świadczenie przez zainteresowanego pracy na rzecz Spółki w zakwestionowanym przez organ rentowy okresie. Zdaniem skarżącego Sąd pierwszej instancji dowodów tych nie poddał rozważeniu ani ocenie, nie odnosząc się ponadto w żaden sposób do podniesionego przez odwołującego się argumentu o dorozumianym nawiązaniu stosunku pracy, który jest kluczowy dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Zdaniem apelującego ocenę taką potwierdza orzecznictwo sądowe na gruncie m.in. art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Skarżący stwierdził, że wobec niedokonania przez Sąd pierwszej instancji oceny zebranych w sprawie dowodów odnośnie faktycznego wykonywania przez zainteresowanego pracy na rzecz Spółki, naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i jego wpływ na wynik sprawy nie budzi wątpliwości.

Zdaniem apelującego wbrew zasadom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. w uzasadnieniu skarżonego wyroku Sąd Okręgowy nie odniósł się w jakikolwiek sposób do faktu rzeczywistego świadczenia przez zainteresowanego pracy na rzecz Spółki, ograniczając się jedynie do analizy nieważności zawartej w formie pisemnej umowy o pracę oraz wyjaśniając przyczyny niewzięcia pod uwagę zeznań świadka M. G.. Sąd pierwszej instancji nie wskazał ponadto, czy przedstawione przez odwołującego się dokumenty potwierdzające świadczenie pracy na rzecz Spółki uznaje za

wiarygodne, czy też odmawia im takiego waloru, a jeśli tak, z jakich przyczyn. Zdaniem apelującego uzasadnienie skarżonego wyroku jest niepełne, i wskazuje na nierozpoznanie istoty sprawy.

W ocenie apelującego Sąd Okręgowy wydaje się przypadkowo i bez związku z przedmiotową sprawą powoływać wybrane przepisy, np. art. 222 § 6 k.s.h. na potrzeby szczegółowego i obszernego omówienia kwestii dotyczących zasad funkcjonowania rady nadzorczej, którego to organu w spornym okresie w Spółce nie było, co oznacza, że rozważania w tym zakresie są bezprzedmiotowe i całkowicie niezrozumiałe.

Ponadto, zdaniem skarżącego, Sąd Okręgowy powołując się na art. 22 § 1¹ k.p. nie wyjaśnił czy przepis ten został zastosowany do wydania skarżonego rozstrzygnięcia. W ocenie odwołującego się przepis ten jedynie potwierdza stanowisko, że nawet nieważność pisemnej umowy o pracę nie wyłącza istnienia zatrudnienia w warunkach umowy o pracę w sytuacji, gdy praca ta była faktycznie wykonywana. W ocenie skarżącego uzasadnienia wyroku w przedmiotowej sprawie nie można uznać za wypełniające w sposób prawidłowy dyspozycję art. 328 § 2 kpc.

Apelujący wskazał, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądowym, wymagane stosownie do art. 11 k.p. zgodne oświadczenia woli pracodawcy i pracownika w celu nawiązania stosunku pracy nie muszą być złożone dla swej ważności w formie pisemnej. Oświadczenia takie mogą być złożone również w sposób dorozumiany, tj. wskazujący na wolę nawiązania stosunku pracy.

W takim przypadku stosuje się odpowiednio - zgodnie z art. 300 - przepis art. 60 k.c., zgodnie z którym wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w dostateczny sposób. Wystarczy np. dopuszczenie danej osoby do określonej pracy i podjęcie przez nią wykonywania tej pracy. W przedmiotowej sprawie odwołujący się wykazał, na podstawie przedstawionych dowodów, że taka właśnie sytuacja miała miejsce mimo nieważności zawartej w formie pisemnej umowy o pracę, gdyż praca była przez zainteresowanego faktycznie świadczona.

Zdaniem apelującego Sąd powinien był dokonać prawidłowej wykładni art. 11 k.p. w przedmiotowej sprawie, i uznać, że pomimo nieważności umowy o pracę w formie pisemnej, stosunek pracy został pomiędzy Spółką a T. C. nawiązany w sposób dorozumiany, a w konsekwencji w spornym okresie zainteresowany podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu stosunku pracy.

W ocenie apelującego Sąd powinien uwzględnić okoliczności sprawy wskazujące na nawiązanie stosunku pracy, w szczególności skutek dopuszczenia pracownika do pracy, przyjmowania pracy przez pracodawcę i realizowania takiego stosunku prawnego, który odpowiada cechom stosunku pracy, określonym w art. 22 k.p. T. C. został dopuszczony do wykonywania obowiązków wynikających ze stosunku pracy nawiązanego pomiędzy nim a Spółką, i wykonywał te obowiązki za wynagrodzeniem, przy akceptacji współników.

Zdaniem apelującego możliwe jest istnienie stosunku podporządkowania pomiędzy pracodawcą a członkiem zarządu pracodawcy - zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2010r. (sygn. II UK 33/10). W powołanym wyroku wskazano w szczególności, że nie ma zasadniczej kolizji pomiędzy prawem pracy, a przepisami k.s.h. co do pracowniczego zatrudnienia członków zarządu. W k.s.h. wprost bowiem wskazano, że pełnienie funkcji w zarządzie może łączyć się z zatrudnieniem w spółce na podstawie stosunku pracy (art. 203 § 1 k.s.h.). Ta sama osoba może zatem być współnikiem spółki, pełnić funkcję członka jej zarządu i być zatrudniona przez tę spółkę jako jej pracownik.

Skarżący podniósł, że w wyroku z 15 czerwca 2005r. (sygn. akt: II PK 276/04) Sąd Najwyższy stwierdził, że „status pracowniczy osób sprawujących funkcje organów zarządzających zakładami pracy (w danym wypadku funkcję członka zarządu pozwanej spółki) nie wynika z faktu spełniania przez te osoby wszystkich cech stosunku pracy z art. 22 § 1 k.p., lecz z decyzji ustawodawcy o włączeniu tych osób do kategorii pracowników (...)”.

Organ rentowy nie ustosunkował się do zarzutów i wniosków apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. - jako bezzasadna - podlega oddaleniu w całości, na podstawie art. 385 k.p.c.

Analiza całokształtu materiału dowodowego sprawy wskazuje, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny, a zatem zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest bezpodstawny. Sąd Apelacyjny uznając ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji jako prawidłowe, znajdujące pełne odzwierciedlenie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, czyni je także podstawą swego rozstrzygnięcia, nie dostrzegając jednocześnie potrzeby uzupełnienia zebranych w sprawie dowodów.

Zgodnie z wolą ustawodawcy objęcie ubezpieczeniem zarówno obowiązkowym, jak i dobrowolnym nastąpić może tylko wówczas, gdy osoba zgłaszana do ubezpieczeń spełnia określone w ustawie systemowej warunki. Osoby posiadające tytuł do obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, do obowiązkowego lub dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, a także ubezpieczenia wypadkowego, wskazane zostały w art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1 i 2 oraz art. 12 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015r., poz. 121 ze zm., zwanej ustawą systemową). Z wymienionych przepisów wynika, że pracownicy podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Ubezpieczenie pracownicze powstaje ex lege z chwilą nawiązania stosunku pracy, a wygasa z dniem jego ustania, zgodnie z art. 13 pkt 1 wskazanej ustawy. Zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego odnosi jednak swój cel i skutek tylko wtedy, gdy osoba zgłoszona faktycznie jest pracownikiem, a więc gdy skutecznie nawiązany został stosunek pracy.

Sąd Najwyższy w bogatym swym dorobku orzecznictwym wielokrotnie zajmował się kwestią ważności umów o pracę zawartych z członkami zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z pominięciem wymagania wynikającego z art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych. Wyrażane w nim poglądy nie były jednolite. Zgodnie z art. 210 § 1 k.s.h. w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników (przepis art. 203 poprzednio obowiązującego k.h. zawierał analogiczne unormowanie). Bezwzględna natura tej normy prawnej - z mocy art. 58 § 1 k.c. - z zasady powoduje nieważność czynności prawnej dokonanej między członkiem zarządu spółki i spółką, w której nie została dochowana tak określona reprezentacja spółki. Pogląd taki - w odniesieniu do umów o pracę zawieranych z członkiem zarządu - wyrażony został w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2005r. (w sprawie o sygn. II PK 276/04), w którym stwierdzono, że art. 210 k.s.h. ma w tym zakresie znamiona *lex specialis* względem ogólnie obowiązującej regulacji prawnej wynikającej z art. 3¹ § 1 k.p. oraz art. 29 § 1 k.p. oraz wywiedziono, że uchybienie wymaganiu formalnemu określonego w art. 210 k.s.h. w żadnym razie nie może być konwalidowane poprzez jakiegokolwiek czynności dorozumiane. Odmienne stanowisko wyrażone zostało w wyroku Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2007r. (w sprawie o sygn. II PK 41/06; M.P.Pr. 2007 nr 12, poz. 647), w którym przyjęto, że czynności faktyczne organu nieuprawnionego do zawarcia umowy o pracę nie mają prawnego znaczenia dla zobowiązania pracodawcy. Dla nawiązania stosunku pracy musi zaistnieć sytuacja - chociażby faktyczna (bez zachowania wymaganej formy) - zobowiązania się pracodawcy działającego przez organ uprawniony, do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Faktyczne wykonywanie umowy o pracę, obserwowane i akceptowane przez członków rady nadzorczej bez zastrzeżeń ze strony któregośkolwiek z nich, przy uwzględnieniu całokształtu ustalonych okoliczności, może wskazywać - na zasadzie domniemania faktycznego (por. art. 231 k.p.c.) - na wystąpienie sytuacji faktycznego oświadczenia woli uprawnionego organu w zakresie zobowiązania pracodawcy. W motywach wyroku z 12 stycznia 2005r. (w sprawie o sygn. II PK 123/04; OSNP 200 nr 15, poz. 231) stwierdzono, że zawarcie przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z członkiem jej zarządu umowy o pracę z naruszeniem art. 203 k.h. (obecnie art. 201 k.s.h.) nie wyklucza późniejszego nawiązania stosunku pracy przez przystąpienie do jej wykonywania za wynagrodzeniem. W uzasadnieniu wyroku z 6 października 2004 r. (wydanym w sprawie o sygn. I PK 488/03; OSNP 2005 nr 10, poz. 145) Sąd Najwyższy zaaprobował możliwość zawarcia takiej umowy o pracę przez czynności dorozumiane, stwierdzając, że ocena, czy z członkiem zarządu spółki handlowej została zawarta umowa o pracę przez dopuszczenie do jej wykonywania, zależy od okoliczności konkretnej sprawy w zakresie dotyczącym celów, do jakich zmierzały strony (czy zawarcie umowy nie stanowiło obejścia prawa) oraz zachowania elementów konstrukcyjnych stosunku pracy, w tym w szczególności cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy. Podkreślono w nim,

że nawiązanie stosunku pracy wymagające zgodnego oświadczenia woli pracownika i pracodawcy (art. 11 k.p.) może nastąpić nie tylko przez wyraźne i ujęte w formie pisemnej oświadczenia woli, jak tego wymagają przepisy (art. 29 k.p.), ale także przez złożenie oświadczeń dorozumianych, wynikających z zachowania stron. Takie dorozumiane zawarcie umowy o pracę istnieje zwykle wówczas, gdy pracodawca dopuszcza pracownika do wykonania pracy i płaci mu wynagrodzenie. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że nie jest wykluczone uznanie, że pomimo nieważności umowy o pracę, stosunek pracy o wskazanej w niej lub innej treści zostaje później nawiązany konkludentnie. Podkreślił, że sąd drugiej instancji nie rozważył tych okoliczności, a w szczególności tego, że powód nie był współnikiem pozwanej spółki, został dopuszczony do wykonywania za wynagrodzeniem czynności zarządu, a strony traktowały łączący je stosunek prawny jako umowę o pracę i wykonywały wynikające z niej obowiązki. Także w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2000r. (w sprawie o sygn. I PKN 404/99; OSNAPiUS 2001 nr 10, poz. 347) nie wykluczono możliwości nawiązania w taki sposób stosunku pracy z członkiem zarządu spółki kapitałowej, z którym uprzednio zawarto nieważną umowę o pracę. Taką możliwość zaaprobowano także w wyroku z 5 listopada 2003r. (w sprawie o sygn. I PK 633/02; OSNP 2004 nr 20, poz. 346) uznając, że jeśli umowa o pracę okazała się nieważna, a zatem nie stworzyła zobowiązań stron w momencie jej zawarcia, to zobowiązania takie powstają wraz z dopuszczeniem pracownika do pracy na warunkach tej umowy.

W przedmiotowej sprawie bezsporną okolicznością jest to, że w spółce nie została powołana rada nadzorcza. Nie został także powołany pełnomocnik do zawarcia umowy o pracę z T. C., uchwałą wspólników. Kwestią niesporną pozostaje jedynie fakt, że M. G. została upoważniona do podpisywania w imieniu spółki umów o pracę, umów zlecenia oraz świadectw pracy, jednakże wyłącznie przez jednego członka zarządu - R. R. (k. 90 a.s.).

Przyjmując przywołane wyżej poglądy Sądu Najwyższego, należy stwierdzić, że do zawarcia w sposób konkludentny umowy o pracę musiałyby dojść przez złożenie dorozumianych oświadczeń woli między zgromadzeniem wspólników a zainteresowanym. Owo dorozumiane oświadczenie woli zgromadzenia wspólników miałyby polegać na faktycznym dopuszczeniu powoda do wykonywania umowy o pracę i jej wykonywaniu w sposób typowy dla tego rodzaju umów z zachowaniem wszystkich charakterystycznych, dla umowy o pracę, elementów. Podkreślić jednak należy, że w niniejszym procesie odwołujący się nie wykazał aby T. C. wykonywał jakiegokolwiek czynności na rzecz spółki jako pracownik zajmujący stanowisko doradcy ds. klientów biznesowych.

Nie sposób wszakże stwierdzić, aby sam fakt wypłacania wynagrodzenia T. C., czy odbycia podróży do S. w sprawach dotyczących Spółki, w towarzystwie drugiego członka zarządu R. R. oraz osoby trzeciej (w dniu 5 października 2009r.) mógł stanowić potwierdzenie faktycznego świadczenia pracy przez T. C. w ramach zawartej w sposób dorozumiany umowy o pracę. Fakty te stanowią bowiem jedynie potwierdzenie wykonywania przez zainteresowanego czynności typowych dla członka zarządu, nie zaś pracownika.

W zwykłych stosunkach pracy przy umowach o pracę zawartych w sposób dorozumiany, osoba działająca w imieniu pracodawcy dopuszcza pracownika do pracy, godzi się na wykonywanie czynności w sposób typowy dla zobowiązania pracowniczego ze stosownym podporządkowaniem. Sytuacja taka nie występuje natomiast w odniesieniu do członka zarządu.

Status pracowniczy osób sprawujących funkcje organów zarządzających zakładami pracy (w omawianym przypadku funkcję członka zarządu odwołującej się spółki) nie wynika z faktu spełniania przez te osoby wszystkich cech stosunku pracy z art. 22 § 1 k.p., lecz z decyzji ustawodawcy o włączeniu tych osób do kategorii pracowników, pomimo braku podporządkowania kierownictwu pracodawcy (por. Z. Hajn: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1998 r., II UKN 394/98, OSP 2000 nr 12, poz. 177). Jeśli zadania członka zarządu polegają na wykonywaniu czynności zarządczych, realizowanie tych czynności w żadnym razie nie musi oznaczać wykonywania ich w reżimie pracowniczym. Powszechnie przyjmuje się, że członek zarządu spółki kapitałowej może być zatrudniony na podstawie umowy o pracę, ale może też wykonywać swoje czynności na podstawie umowy o charakterze cywilnoprawnym (por. m.in. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 15 lipca 1998r.; sygn. II UKN 131/98; OSNAPiUS 1999 nr 14, poz. 465). Członek zarządu może też nie być związany ze spółką żadnym stosunkiem cywilnoprawnym, realizując jedynie swój status członka zarządu w sposób przewidziany dla członka zarządu w Kodeksie spółek handlowych.

Strona odwołująca się nie wykazała w niniejszej sprawie, aby w spółce została podjęta uchwała zgromadzenia wspólników o wyrażeniu zgody na zawarcie umowy o pracę z T. C. lub wykonywanie przezeń funkcji członka zarządu na podstawie umowy o pracę, czy jakiegokolwiek innej umowy. Nie sposób także przyjąć, że zgromadzenie wspólników akceptowało status pracowniczy zainteresowanego na stanowisku doradcy ds. klientów (...). Nie ma wreszcie żadnych podstaw do uznania, że czynności wykonywane przez T. C. na rzecz spółki miały charakter typowy dla umowy o pracę, tak z punktu widzenia jego zachowań, wykonywanych czynności, jak również ze strony drugiego z członków zarządu.

Należy wszakże podkreślić, że świadek M. G. nie była zorientowana, jakie czynności w ramach stosunku pracy wykonywał zainteresowany, stwierdziła w swoich zeznaniach, że „pewnie negocjował i podpisywał umowy z klientami”. Powyższe nie stanowi potwierdzenia związania zainteresowanego ze spółką w sposób charakterystyczny dla umowy o pracę, a wręcz stanowi potwierdzenie wykonywania czynności typowych dla członka zarządu. Takie umowy z kontrahentami zawierał wszakże także drugi z członków zarządu spółki.

Skoro ubezpieczony nie wykonywał czynności w sposób typowy dla stosunku pracy, to oczywistym jest, że nie można przyjąć, że został dopuszczony do pracy w ramach takiej umowy - na stanowisku doradcy ds. klientów (...). Brak zatem spełnienia zasadniczej przesłanki pozwalającej na przyjęcie istnienia dorozumianej woli odwołującego się płatnika, jako ewentualnego pracodawcy. Wobec powyższego, nawet przy przyjęciu poglądu dopuszczającego zawarcie z członkiem zarządu spółki prawa handlowego umowy o pracę w sposób dorozumiany, ocena okoliczności niniejszej sprawy nie daje, wbrew twierdzeniom apelującego, żadnych podstaw do przyjęcia, że w taki właśnie sposób zawarto z zainteresowanym umowę o pracę.

Należy również wskazać, że przepisy Kodeksu pracy nie zawierają uregulowań dotyczących czynności prawnych, stąd też do ich oceny stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego, pod warunkiem jedynie, że nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy. Przepis art. 22 k.p., na który powołuje się skarżący, wskazuje elementy konstrukcyjne stosunku pracy. Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 k.p.). O tym, czy strony istotnie nawiązały umowę o pracę nie decyduje zatem formalne zawarcie (podpisanie) umowy nazwanej umową o pracę, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie na jej podstawie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy - przede wszystkim świadczenie pracy z zamiarem wykonywania obowiązków pracowniczych, czyli świadczenie pracy podporządkowanej, w charakterze pracownika, w czasie i miejscu oznaczonym przez pracodawcę. Tym samym nie sposób przyjąć, że doszło do zawarcia umowy o pracę w sytuacji, w której strony nie zamierzają osiągnąć skutków wynikających z tej umowy, a określonych w art. 22 k.p.

Sąd Okręgowy prowadząc w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe w sposób prawidłowy badał, czy istotnie T. C. będąc członkiem zarządu odwołującej się Spółki, wykonywał jednocześnie na jej rzecz pracę w rozumieniu art. 22 k.p. Podkreślenia wymaga, że Sąd Okręgowy, a następnie Sąd Apelacyjny podjął czynności procesowe w kierunku dopuszczenia dowodu z przesłuchania zainteresowanego na okoliczność rodzaju i charakteru czynności wykonywanych na rzecz Spółki w spornym okresie. W odpowiedzi na wezwania do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania, zainteresowany T. C. nie stawiał się w Sądzie, czego oczywistym skutkiem było pominięcie tego dowodu. Pozostałe dowody wnioskowane przez odwołującego się zostały natomiast przeprowadzone w sposób zgodny z zasadami postępowania cywilnego, zaś Sąd nie miał obowiązku poszukiwania kolejnych innych dowodów poza wskazanymi przez stronę. W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń cywilnych, podobnie jak w innych sprawach cywilnych, obowiązuje zasada kontrydiktoryjności procesu.

Uwzględniając zatem przeprowadzone w sprawie dowody należy przyjąć za trafny wniosek Sądu Okręgowego a także organu rentowego, że w niniejszej sprawie umowa o pracę, zawarta przez zainteresowanego z nieprawidłowo umocowanym pełnomocnikiem Spółki, jest nieważna z uwagi na wadę po stronie odwołującego się polegającą na zawarciu jej przez osobę bez stosownego umocowania. Na podstawie tej umowy nie powstał między stronami stosunek pracy. Umowa o pracę nie została także zawarta na podstawie czynności konkludentnych bowiem odwołujący się nie wykazał, aby we wzajemnych relacjach pomiędzy zainteresowanym i Spółką w spornym okresie doszło do powstania

zobowiązania o charakterze pracowniczym ze stosownym podporządkowaniem. Zgodnie z art. 201 § 1 K.s.h. zarząd prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę, co oznacza, że w zakresie prowadzenia spraw spółki każdy członek zarządu jest nie tylko podmiotem uprawnionym, ale zobowiązany do jej prowadzenia. Czynności, które wykonywał T. C. na rzecz spółki, były czynnościami wykonywanymi w tych właśnie ramach, nie zaś w reżimie pracowniczym.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów apelującego wskazać należy, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy poddał ocenie zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c. Wbrew twierdzeniom apelującego nie zachodzi dysharmonia pomiędzy dowodami zgromadzonymi w sprawie a konkluzją, do jakiej doszedł Sąd na podstawie zebranego materiału. Strona odwołująca się nie podjęła stosownej inicjatywy dowodowej, zgłaszając tylko jednego świadka i cofając wnioski o przesłuchanie członka zarządu R. R. na potwierdzenie okoliczności wskazanych w odwołaniu, a dotyczących faktycznego wykonywania czynności przez T. C.. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny przeprowadzonych dowodów oraz w pełni zrealizował wnioski zgłoszone przez strony w tym zakresie. Poza zarzutem nieprawidłowego zebrania materiału dowodowego, który z powyższych względów nie może prowadzić do wzruszenia wyroku, apelujący nie wykazał, aby przyjęta przez Sąd pierwszej instancji ocena zgromadzonych dowodów była sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania, doświadczeniem życiowym lub z innych względów naruszała dyspozycję art. 233 § 1 k.p.c. Należy przy tym podkreślić, że zgodnie z utrwalonym w teorii i praktyce orzeczniczej stanowiskiem, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wysnuć równie logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski odmienne (co w niniejszej sprawie nie zachodzi). Ocena dowodów należy bowiem do Sądu pierwszej instancji i nie ulega w zasadzie kontroli odwoławczej, jeżeli jest zgodna z okolicznościami sprawy i nie wykazuje błędu logicznego w rozumowaniu (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 27 września 2002r., sygn. akt IV CKN 1316/00, LEX nr 80273, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000r., sygn. akt I CKN 1169/99).

Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, że skoro przepisy art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt 1 ustawy z 17 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015r. poz.121 ze zm.) dotyczą pracowników, to brak podstaw do przyznania takiego statusu ubezpieczonemu powoduje, że nie może on podlegać ubezpieczeniom społecznym jako pracownik.

Biorąc zatem pod uwagę poczynione ustalenia faktyczne oraz przedstawione rozważania prawne, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji, jako bezzasadnej.